

Vergaderjaar 2025–2026

36 463

Wijziging van het Wetboek van Strafrecht en het Wetboek van Strafvordering en enige andere wetten in verband met verdere versterking van de strafrechtelijke aanpak van ondermijnende criminaliteit (versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit II)

Nr. 10

GEWIJZIGD AMENDEMENT VAN HET LID SIX DIJKSTRA TER VERVANGING VAN DAT GEDRUKT ONDER NR. 7

Ontvangen 22 september 2025

De ondergetekende stelt het volgende amendement voor:

In artikel V, onderdeel A, wordt in het voorgestelde artikel 17a, zesde lid, «op diens verzoek» vervangen door «terstond».

Toelichting

Het wetsvoorstel versterking strafrechtelijke aanpak ondermijnende criminaliteit II beoogt de Financiële inlichtingen eenheid (FIU) onder de Wet ter voorkoming van witwassen en financieren van terrorisme

(Wwft) de bevoegdheid te geven om een bank de uitvoering van een transactie maximaal vijf werkdagen te laten aanhouden, als er aanwijzingen zijn dat de betreffende transactie verband houdt met witwassen of terrorismefinanciering of als een financiële inlichtingen eenheid uit een andere staat hierom verzoekt. De bank is verplicht de rekeninghouder op diens verzoek te informeren over de tijdelijke aanhouding en het feit dat het wettelijk gevolg geeft aan een eis van de FIU.

Indiener is kritisch op de toenemende «push-button power» of drukknopmacht van de staat. De digitale transformatie van de samenleving heeft ertoe geleid dat de overheid op veel vlakken veel machtiger tegenover haar burgers staat dan in het verleden überhaupt technisch mogelijk was, bijvoorbeeld als het gaat om het kunnen controleren en blokkeren van financiële geldstromen van burgers.¹ Ook heeft de beschikbaarheid en inzet van digitale technologie geresulteerd in scheefgroei van de machtsverdeling binnen de trias politica, daar dit de macht van de regering ten opzichte van de rechtspraak en het parlement onevenredig vergroot heeft.² Indiener is derhalve van mening dat drukknopmacht enkel uitgebreid zou moeten mogen worden wanneer hier volwaardige rechtsstatelijke waarborgen tegenover staan.

¹ <https://www.tabletmag.com/sections/news/articles/we-will-delete-you>

² Zie bijvoorbeeld: R. Passchier, «Artificiële intelligentie en de rechtsstaat» (2021)

Hoe dit in een westerse democratie mis kan gaan, is onder andere gebleken bij de zogeheten «trucker protests» in Canada in 2022, een reeks coronademonstraties naar aanleiding waarvan de Canadese premier de noodtoestand had uitgeroepen. Hierbij droeg hij banken op om eigenstandig de rekeningen te bevriezen van personen die deelnamen aan deze demonstraties, dan wel van personen die deelnemers financieel ondersteunden. Dit vond plaats zonder verdere controlemechanismen die konden voorkomen dat mensen onterecht niet bij hun financiële middelen konden komen. Achteraf heeft de Canadese rechtbank geoordeeld dat het handelen van de premier «niet gerechtvaardigd was in relatie tot de relevante feitelijke en juridische beperkingen die in aanmerking hadden moeten worden genomen».³ Indiener is van mening dat dergelijk ingrijpend en disproportioneel regeringsoptreden zeer schadelijk is voor het vertrouwen van burgers in de overheid. Het is daarom zaak om vergelijkbare situaties in Nederland te voorkomen.

Onder voorliggend wetsvoorstel ligt de juridische drempel voor het kunnen blokkeren van een transactie met het hoeven aantonen van een «aanwijzing» voor een verband met witwassen of terrorismefinanciering door de FIU, relatief laag. Er is daarnaast geen externe toestemmings- of toetsingsprocedure ingeregeld voor de inzet van deze bevoegdheid door de FIU. Vanuit het perspectief van snel en wendbaar kunnen acteren op ondermijnende criminaliteit is deze keuze volstrekt begrijpelijk. Echter, wanneer een transactie vijf werkdagen lang onterecht bevroren blijkt, kan dit voor veel burgers ingrijpende gevolgen hebben, bijvoorbeeld als deze vijf werkdagen de periode tussen het storten van het salaris en het betalen van de huur beslaat.

In het kader van rechtszekerheid stelt indiener voor om banken te verplichten om de rekeninghouder actief en terstond te informeren over het feit dat gevolg is gegeven aan een eis van de FIU. Dit stelt de rekeninghouder in staat om tijdig stappen te ondernemen indien hij denkt dat een transactie onterecht is bevroren. Dit versterkt in de ogen van indiener de rechtspositie van de burger ten opzichte van de overheid.

Six Dijkstra

³ <https://www.theguardian.com/world/2024/jan/23/canada-trudeau-emergencies-act-trucker-protest-covid>